

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мізік Ю. І., канд. екон. наук, Дмитревич В. А., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

За сучасних умов розвитку України, в складній економічній ситуації виникає чимало ризиків, небезпек та загроз, що породжують на промислових підприємствах низку фінансово-економічних проблем, вирішення яких потребує удосконалення існуючих та розробки нових форм, методів та інструментів нейтралізації негативних впливів на економічну сферу діяльності підприємства. Для ефективного функціонування підприємств необхідним є підвищення рівня їх фінансовоекономічної безпеки. Неналежна увага до процесу управління фінансово-економічною безпекою на промислових підприємствах призводить до виникнення кризових явищ, ускладнює процес виходу з них та стримує процес економічного зростання підприємств.

Розробка і вживання заходів, спрямованих на запобігання загрозам економічної безпеки, припускає систематичну аналітичну і прогнозну діяльність з аналізу стану підприємства в результаті виконання його стратегічних рішень під впливом усіх процесів, включаючи зміну попиту на будівельні роботи, обсяги інвестицій тощо. Перелік загроз діяльності деревообробних підприємств є досить широким. Це обумовлено специфікою їх діяльності, що ускладнюється тяжким фінансовим становищем у державі, невисокою купівельною спроможністю підприємств-замовників та населення, недосконалістю управління держави процесом розвитку конкурентного середовища в сфері будівництва. Виявлення джерел загроз, розробка управлінських рішень щодо їх локалізації, усунення, уникнення або мінімізації, потребують здійснення декомпонування та типологізації найбільш істотних загроз фінансово-економічній безпеці.

Якщо розглядати особливості діяльності підприємств різних галузей, то для оцінки фінансово-економічної безпеки необхідно виділяти складові згідно із особливостями галузі та виду діяльності. Якщо розглядати особливості діяльності саме виробничих підприємств, то до складу системи фінансово-економічної безпеки необхідно додати, крім загальноприйнятих, ще природну, територіальну та ієрархічну складову (рис.1).

Проте особливості діяльності конкретних підприємств галузі можуть потребувати виділення і дослідження окремих складових, підскладових системи фінансово-економічної безпеки, окрім її загальноприйнятих функціональних складових.

В результаті аналізу сучасних умов та характеристик середовища підприємницької діяльності у сфері виробництва, доцільним є виділення сукупності внутрішніх та зовнішніх ризиків і загроз, що узагальнюються за структурними складовими фінансово-економічної безпеки.

Як видно з таблиці [1-3] сукупність загроз фінансово-економічній безпеці підприємства є досить широкою і залежить від внутрішнього та зовнішнього

середовища функціонування. З огляду на особливості ведення діяльності деревообробними підприємствами, найбільш негативні наслідки можуть зумовити загрози фінансовій, ресурсній та продуктивній складовим фінансово-економічної безпеки. Також значну увагу необхідно звертати на територіальну, природну та ієрархічну складові саме стосовно підприємств даної галузі. Вагомою складовою системи фінансово-економічної безпеки є інформаційна складова.

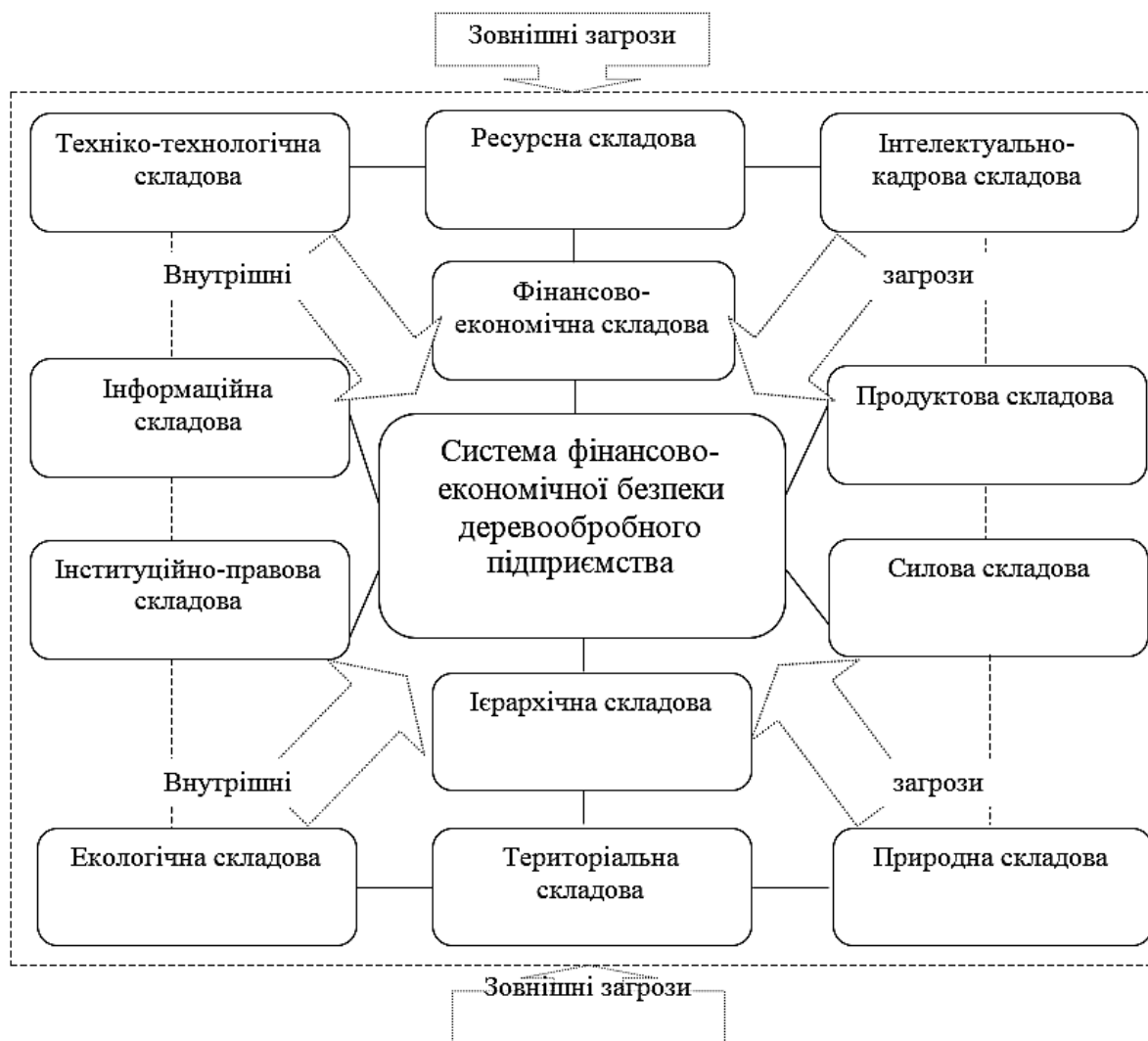

Рис. 1 – Складові системи фінансово-економічної безпеки деревообробного підприємства

Діяльність щодо посилення системи фінансово-економічної безпеки повинна бути спрямована на недопущення або мінімізацію наступних ризиків: 1) недостатньо ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства, що призводить до їх втрати (наприклад, збільшення рівня витрат порівняно із запланованим, прорахунок при страхуванні та інвестуванні, несвоєчасне здійснення грошових операцій); 2) неефективного управління системою ризиків; 3) критичні показники ліквідності і фінансової стійкості через нераціонально підбрану структуру активів і пасивів. Перелічені ризики необхідно відстежувати в процесі діяльності підприємства, а управлінський персонал

повинен сконцентрувати увагу на їх прогнозуванні, попередженні або ліквідації. Крім того, на фінансово-економічну безпеку підприємства впливають загрози, що виникають у зовнішньому середовищі. Загрози із зовні є менш керованими з боку підприємства. Їх необхідно постійно відстежувати, та у випадку настання вживати необхідних заходів для мінімізації негативного впливу. До таких загроз відноситься кризові явища в економіці, зміни на фондовому ринку, зміни у законодавстві, зростання цін на ресурси, енергоносії, зростання кількості та сум податкових платежів; зміни купівельної спроможності населення та інших потенційних замовників; зростання цін на послуги орендодавців техніки, необхідної для здійснення лісозаготівель.

Таблиця 1 Внутрішні та зовнішні ризики відносно складових фінансово-економічної безпеки деревообробного підприємства

Внутрішні ризики	Зовнішні ризики
1	2
Фінансово-економічна складова	
<ul style="list-style-type: none"> - втрата фінансових ресурсів у значних обсягах через неефективне управління, недосконалу інвестиційну та кредитну політику; - неефективне управління системою ризиків; - критичні показники ліквідності і фінансової стійкості через нераціонально підібрану структуру активів і пасивів. 	<ul style="list-style-type: none"> - інфляційні процеси в економіці; - посилення конкуренції; - посилення державного контролю у сфері господарської діяльності; - зміни у податковому законодавстві та сфері ліцензування; - непередбачувані зміни умов інвестування; - застосування цінового контролю на пені види будівельних робіт або для певних замовників.
Інтелектуально-кадрова складова	
<ul style="list-style-type: none"> - неякісне управління підприємством; - неправомірні дії або недобросовісне виконання роботи працівниками підприємства; - значні втрати робочого часу. 	<ul style="list-style-type: none"> - неякісна підготовка кадрів в сфері деревообробки та виготовлення продукції з деревини; - непередбачувані зміни на ринку праці; - переманювання провідних фахівців та робітників вищих розрядів; - зміна обсягу трудових ресурсів у сфері діяльності підприємства.
Техніко-технологічна складова	
<ul style="list-style-type: none"> - критичний стан матеріально-технічної бази; - низькі показники фондівдачі; - неефективне використання обладнання та механізмів; - відставання від конкурентів за рівнем технічного забезпечення. 	<ul style="list-style-type: none"> - значне зростання вартості обладнання та механізмів або послуг з їх оренди; - неналежна якість обслуговування обладнання та механізмів; - негативні зміни в умовах лізингу; - суттєві зміни науково-технічного прогресу.
Ресурсна складова	
<ul style="list-style-type: none"> - втрата чи псування матеріальних ресурсів у процесі транспортування, зберігання та використання у процесі виробництва; - нераціональне використання запасів в процесі діяльності підприємства; - підвищення матеріалоемності будівництва. 	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення цін на будівельні матеріали; - зміни ринкової кон'юнктури в частині пропозиції необхідних матеріальних ресурсів

1	2
Продуктова складова	
<ul style="list-style-type: none"> - критичне зниження якості продукції; - збільшення кількості продукції, що не відповідають стандартам; - зменшення попиту на продукцію робіт через неправильне обрання ринкових сегментів діяльності підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> - негативні зміни на ринку; - заборона на виконання будівельних робіт; - значне зниження цін на продукцію; - збільшення пропозиції з боку підприємств-конкурентів.
Інформаційна складова	
<ul style="list-style-type: none"> - розголошення комерційної таємниці; - погіршення достовірності інформації. 	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення вартості необхідного програмного забезпечення; - високий ступінь зносу програмного забезпечення; - розголошення третіми особами конфіденційної інформації, що негативно впливає на фінансово-господарську діяльність підприємства.
Інституційно-правова складова	
<ul style="list-style-type: none"> - отримання штрафних санкцій або збитків внаслідок невідповідності документації підприємства вимогам чинного законодавства; - нераціональна організаційна структура підприємства; - припущення помилок при укладанні договорів як на поставку матеріалів, так і на реалізацію продукції; - упущення контрактів та договорів через недбалість персоналу підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> - втрати та збитки через невчасне реагування на зміни у нормативно-правових актах щодо сфери діяльності підприємства, часті зміни законодавства; - негативні дії ринкових суб'єктів; - втрати через недосконалість законодавства у сфері прав власності, інтелектуального права та інтересів інвесторів; - політична ситуація в країні.
Екологічна складова	
<ul style="list-style-type: none"> - збитки та втрати через невідповідність екологічним нормам, недотримання правил утилізації відходів. 	<ul style="list-style-type: none"> - непередбачувані природні явища; - зміни законодавства щодо екологічних норм.
<ul style="list-style-type: none"> - втрати через виникнення небезпеки для керівництва, працівників підприємства, недосконалість контролю за безпекою. 	<ul style="list-style-type: none"> - погіршення умов діяльності через прояви корупції у сфері виробництва; - втрати через рейдерство, кримінальні дії та псування майна підприємства.
Природна складова	
<ul style="list-style-type: none"> - втрати через нераціональний розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів протягом календарного року (зміни сезонів) 	<ul style="list-style-type: none"> - негативний вплив періодів, в які процес лісозаготівлі неможливий або обмежується погодними умовами
Територіальна складова	
<ul style="list-style-type: none"> - негативний вплив на процес виробництва або надмірні витрати через нераціональний вибір джерела придбання ресурсів або вивезення та неможливість переробки відходів 	<ul style="list-style-type: none"> - висока ступінь територіальної сконцентрованості біля сировини або споживача продукції; - специфіка продукції, що випускається
Ієрархічна складова	
<ul style="list-style-type: none"> - втрати, обумовлені неправильно налагодженими взаємовідносинами стосовно земельних ділянок, із постачальниками та замовниками, погоджувальними інстанціями, місцевими органами влади 	<ul style="list-style-type: none"> - зміни у земельному кодексі, у законодавстві щодо проведення погоджувальних робіт із різними інстанціями.

При управлінні фінансово-економічної безпеки деревообробних підприємства, відділ безпеки повинен приділити увагу на попередженні зниження конкурентоспроможності продукції через значне зниження її якості, збільшення кількості продукції, що не відповідає стандартам, зменшення попиту на продукцію через неправильне обрання ринкових сегментів діяльності підприємства. З іншого боку, треба враховувати ймовірність негативних наслідків від дій ринкових суб'єктів. Наприклад, недобросовісна конкуренція, відмова замовників від прийняття та оплати проукції, значне зниження цін на аналогічну продукцію на ринку, збільшення пропозиції з боку підприємств-конкурентів.

Список використаних джерел:

1. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: ВИДАВНИЦТВО, 2012. – 386 с.
2. Герасименко О.М. Моделювання системи забезпечення кадрової безпеки суб'єкта господарювання, Економіка та управління підприємствами - актуальні проблеми економіки №2 (128), 2012 с.118 -124, с. 119.
3. Гончаренко Л.П. Экономическая безопасность: учебная литература / Л.П. Гончаренко.– 2014. № 1. – С.478

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ COVID-19

Мізік Ю. І., канд. екон. наук, Маляр С. О., магістр, Ширяєва Ю. О., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Епідемії завжди виступають як самостійним бізнес-ризиком, так і підсилювачем існуючих кризових тенденцій. Так, у 2020 році одним з головних чинників впливу на економічні процеси виявився фактор розповсюдження пандемії. У відповідь на пандемію COVID-19 відбулись суттєві зміни в економіко-соціальному розвитку багатьох держав світу, у тому числі і в Україні. Зокрема, було запроваджено надзвичайний стан в цілому в країнах або в окремих регіонах чи сферах; майже у всіх країнах запроваджено санітарно-епідеміологічні заходи (карантинні зони, перевірка температури, скасування масових заходів, закриття навчальних та культурно-розважальних закладів); встановлено обмеження виїзду/в'їзду до країн та пересування всередині країн; посилено роль державного управління в надзвичайних умовах; встановлені обмеження трудової діяльності; введені нові дистанційні форми праці та освіти.

COVID-19 ще більше поглибив існуючу кризу в енергетичному секторі України. Увесь спектр наслідків для енергетичного сектору ще достеменно не відомий, проте вже очевидно, що відбулось зниження попиту на енергетичні